

Diabetesseulontaa ja varhaista hoitoa outokumpulaisittain

Kansallinen Diabetesfoorumi 2012

Helsinki 15.5.2012

Hilkka Tirkkonen

Yleislääketieteen erikoislääkäri,
diabeteksen hoidon erityispätevyys

Outokumpu

- Pikkukaupunki Itä-Suomessa, Kuopioon 90 km, Joensuuhun 50 km
- Asukkaita noin 7400
- Ikärakenne: 24% väestöstä 65 v tai yli
- SOTE-yhteistyö Liperin kunnan kanssa 2009 alusta, väestöpohja hiukan vajaa 20 000. 2013 alusta mukaan Polvijärven kunta, jolloin väestöpohja vajaa 25 000

Historiaa...

- Kiinnostusta diabeteshoidon kehittämiseen jo 80-luvulta - alueellinen diabetesvastuulääkäreiden ja -hoitajien verkosto 80-luvun puolivälistä
- Kansallinen DEHKO 2000 -> outokumpulaisen diabetesstrategian laadinta -> Outokummun Dehko 2002-2010
- 2002 sote-ltk: **pysyvä diabetestiimi**, seuraamaan ja kehittämään diabeteksen hoitoa
- Dehko-raportti 2005:3: Dehko Outokummun terveyskeskuksessa. Väliarvio vuoden 2005 alussa
- 1/2009 yhteistoiminta-alueen ensimmäinen sote-ltk perusti **diabetestyöryhmän Liperin terveyskeskukseen** (koordinoidaan diabeteksen ehkäisyä ja hoitoa, yhtenäistämään riskitestausta ja hoitokäytäntöjä, kehittämään diabeteksen ohella muiden valtimotautien hoitopolkuja, hoitamaan ravitsemustyöryhmien tehtäviä, hyödyntämään hoidon laadun arviointia kehittämistyössä)
- 2010 Liperin diabetestyöryhmä -> **TE-työryhmä**

Käytännössä

- Koko henkilöstö vastaanottoavustajista ylilääkäriin koulutettu diabetesriskin ja valtimotautiriskin arviointiin
- Kaikkiin toimintayksiköihin (neuvolat, työterveyshuolto, MTT, vastaanotot...) jalkautettu **diabetesriskitestin** ohjeistus
- **FINRISKI-arviointi** sairaanhoitajien ja terveydenhoitajien vastaanotoille
- "Valtimotautikartta" sairauskertomusohjelmiston rinnalla ohjeistaa tavoitteelliseen aktiiviseen hoitoon
- Yhteistyö potilasyhdistysten kanssa tiivistynyt

Liperin-Outokummun TE-työryhmä 2012

- Diabetesvasta lääkäri
- Liperin ja Outokummun diabeteshoitajat
- Vastaava työterveyshoitaja
- Aleravitsemusterapeutti (PKSHP)
- Jalkojenhoitaja (ostopalvelu)
- Fysioterapeutti (tk)
- Erityisliikunnanohjaaja (liikuntatoimi)
- Sote-ltk edustaja
- Diabetes-, sydän-, reuma- ja hengitysyhdistysten edustajat

Käytännössä

- Tiimityö - potilas tärkeä osa hoitotiimiä
- Kaikki ammattilaiset osaavat - ja tekevät sitä minkä parhaiten osaavat, toinen toistaan täydentäen ja toisensa vahvuudet tuntien
- Terveystenhuollon ryhmät: PPP, Tulppa, seniorisaliiryhmät
- Potilasyhdistysten ryhmät: OMA-ryhmä, Sydänallasjumppa, Reuman vesijumppa, Senioritanssi, Hessun ryhmät...
- **Elintavat ovat hyvän hoidon perusta**

T2 diabeetikoiden määrät ja hoitotasapaino Outokummussa 1999, 2003 ja 2010

	1999	2003	2010	Liperi 2009	Liperi 2010
lukumäärä	242	500	670	275	632
HbA1c alle 7.0%	71 = 29.3%	200 = 42.9%	473 = 75.6%	181 = 68.0%	385 = 64.2%
HbA1c ei mitattu	21 = 8.7%	34 = 6.8%	44 = 6.6%	9 = 3.3%	32 = 5.1%

Alueellisen tietojärjestelmän tuoretta T2 DM hoitotasapainotietoa: HbA1c ja LDL -keskiarvoja eräissä Pohjois- Karjalan kunnissa v. 2010-2012

Kunta	T2 määrä	%	HbA1c ja LDL -keskiarvot	
• Outokumpu	514	7.0	6.6%	2.41
• Liperi	628	5.1	6.8%	2.61
• Polvijärvi	252	5.3	6.7%	2.34
• Joensuu	3450	4.7	6.8%	2.48
• Juuka	438	8.0	6.9%	2.47
• Lieksa	751	6.0	7.3%	2.64

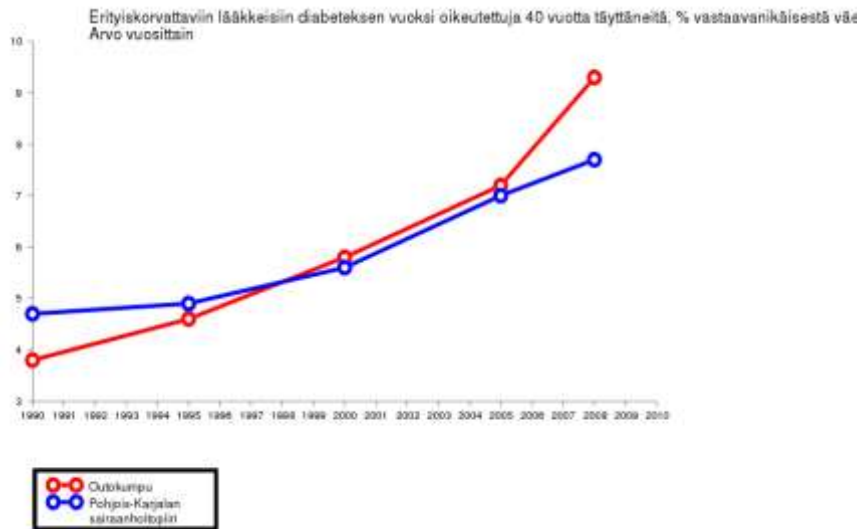
Onko seulonnasta ja varhaisesta toteamisesta hyötyä?

Yksilön kannalta...

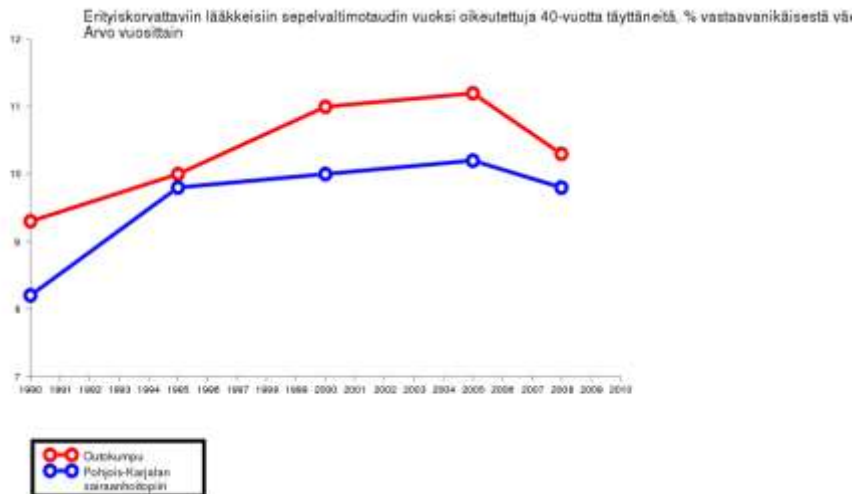
- Jos tunnistetaan riski (tai esiaste) jo ennen kuin on tautia, voidaan ehkäistä diabeteksen puhkeaminen
- Varhaisessa diabeteksessä ei ole ennättänyt kehittyä liitännäissairauksia (silmänpohja-, munuais- ja hermostovauriot, sydän- ja aivoinfarktit...)
- Varhain hoitaminen on helpompaa ja halvempaa kuin taudin edettyä pitkälle

Yhteiskunnan kannalta... - mitä tapahtunut Outokummussa ja Pohjois- Karjalassa

Kela: Diabeteserityiskorvaukset

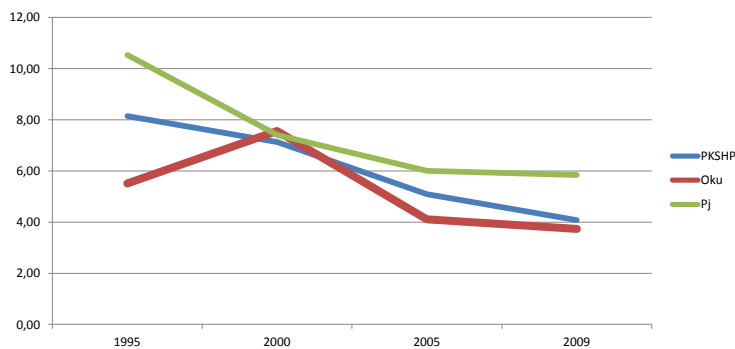
Kela: Sepelvaltimotaudin erityiskorvaukset

PKSSK: Diabeteskomplikaatiot

Akuutit sydäntapahtumat (infarktit ja epästab.angina pectoris)
1000 as kohti

	1995	2000	2005	2009
PKSHP	8,14	7,13	5,09	4,08
Oku	5,51	7,56	4,10	3,73
Pj	10,53	7,41	6,00	5,83

Mitä maksaa ?

- Varhaisen diabeteksen hoito: metformiini 2-3 g /pv, 7-11 e/kk = n. 90 - 130 e/v
- Diabetesriskin havaitseminen ja diabeteksen estäminen käytännössä "ilmaista"
- Akuutin infarktin tai uhkaavan infarktin hoitajakso on n. **4879€** ja jos vielä siihen tulee 1 pkl-käynti, niin hoitajakso paketti on yli 5.000 €
- Ohitusleikkaus KYS:ssa noin **9000-10000 euroa**

Haasteita...

- Pohjois-Karjalassa Suomen lihavimmat synnyttäjät: BMI > 25 eniten Suomessa, BMI >30 kolmanneksi eniten !
- Lasten ja nuorten lihavuus: pediatrit hoitavat jo T2 diabeetikkolapsia!
- Tarvitaan laajaa yli hallintokuntien ja virallisten organisaatioiden yltävää yhteistyötä lihavuus- ja diabetesepidemian taltuttamiseen!
- Tarvitaan ryhtymistä ja tekemistä !

Kiitos mielenkiinnosta!